

Maruša Avguštin

Radovljica

ANDREJ TROBENTAR

Andrej Trobentar je bil rojen 22. novembra 1951 v Podtaboru pri Grosupljem. Na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je diplomiral 1976. Prav tam je končal tudi specializacijo pri prof. Jožetu Ciuhi. Od takrat je delal kot profesor umetnostne vzgoje v Kočevju. Zdaj dela kot svobodni umetnik in živi v Ljubljani.

V Andreju Trobentarju imamo slikarsko osebnost, ki gradi svoj likovni izraz iz odprtosti najširšim likovnim tokovom modernizma in postmodernizma. Šola ga je morda še posebej zaznamovala s konceptualizmom in minimalizmom, ki je v osebni slikarjevi senzibilnosti našel močan odziv. Njegove slike iz črt, lis in geometrijskih likov, nam z barvo prane tempe, v kateri so pomembne predvsem svetlobe in sence, posredujejo svetove, ki jih v mimetičnem polju dojema le poklicani. Njegova abstraktna likovna govorica priključuje pred gledalca svet glasbe, duhov, v umetnikovi imaginaciji vidna duhovna prostranstva vesolja...

Kakor je slikar odprt v iskanju najustrežnejšega likovnega izraza za svoje doživljanje sveta, tako pričakuje od gledalca, da mu sledi s svojo odprtostjo dojemanja.

Slikarjeve likovne igre so kdaj lahko pronikanje v igrivi svet črt in ploskev velikih mojstrov (npr. Picassa), preko katerih prihaja umetnik do svojih osebnih rešitev. Lahko so psihogrami, zapisani s črto, ki razkrivajo avtorjevo ustvarjalno lahkotnost in neposrednost. Prav tako se lahko v barvnih igrah poslužuje ekskurza v barvni svet mojstrov – vzornikov (npr. Matisa) ali z barvo eksperimentira in ustvarja z njo psihično odslikavo lastnega barvnega doživljanja.

Kot tipičen sodoben slikar, ujet v alienacijo, Andrej Trobentar zmore tudi izstopiti iz osebne osamitve. Zna se odtrgati od freudovskega nezavednega in se odpreti lepoti transcendentalnega sveta, ki ga zre in posreduje gledalcem s svojimi abstraktnimi slikami.

Ob vsem raziskovanju moderne likovne govorice je Andrej Trobentar lahko tudi klasično jasen posredovalec stvarnega, zunanjega, oprijemljivega sveta. Slednjega podaja z

Ilustracija Andreja Trobentarja iz knjige Waitapu

občutkom za večplastnost likovne govorice še posebej v ilustracijah mladinske književnosti. Njegova ilustracija zavzema v kvalitetni slovenski ilustratorski beri posebno mesto zaradi inovacijskega postopka prane tempere in zaradi kompleksnega likovnega izraza, ki hkrati, ko odslikuje oprijemljivo zgodbo s suvereno obvladano realistično risbo, posreduje z abstraktno govorico linij, črt, likov in barv duhovno bogastvo pravljичnega sveta, njegovo simboliko in slikarjevo dojemljivost.

Trobenarjev ilustratorski opus, katerega začetki segajo v leto 1985, šteje trinajst ilustriranih otroških in mladinskih knjig in številne ilustracije predvsem v otroškem periodičnem tisku. V knjigah se slikar in ilustrator veskozi srečujeta in dopolnjujeta. Avtor poglobljeno sledi besedilu in išče v njem najprimernejšo zgodbo za likovno ponazoritev. Vendar pogosto z ilustracijo razširja in pogloblja pripoved in odslikuje vanjo ne le duha pravljice, temveč tudi svoje doživljanje pravljичne vsebine.

V celotnem ilustratorskem opusu Andreja Trobenarja imajo pomembno mesto 'portreti' pravljичnih junakov. Trobenarjeve ilustracije se zde včasih kot galerije portretov fantov in deklet, moških in žensk, pa tudi živali. Sestavlja jih v skupine v njihovi medsebojni igri. Prostorsko prepričljivost dosega s premišljenim razmeščanjem figur po slikovni površini.

Za vsako besedilo izbere avtor najprimernejšo slikarsko tehniko. Le kdaj pa kdaj je to čista perorisba (*Sla po letenju*, Ivo Zorman, Prešernova družba, 1987). Pogosto v isti sliki združuje perorisbo in prano tempero (*Čarovnik iz Oza*, Lyman F. Baum, Zlata knjiga, 1986; *Škorček norček*, Jože Snoj, Deteljica, 1986; *Alfanhui*, Rafael Sanchez Ferlosio, Odisej, 1989; *Steklena vrtnica*, Oli Elčin, Čebelica, 1990). Kombinirana tehnika, ki se je ilustratorji pogosto poslužujejo, je pri Andreju Trobenarju redka (*Zakleta hiška*, Jože Snoj, Velike slikanice, 1990; *Tibetanci*, Stanislav Pešić, v tisku). Njegove barvne ilustracije po številu močno zaostajajo za črnobelimi oziroma za pranimi temperami. Kadar pa uporablja barve, teži za barvnim sevanjem v oranžnozelenih modro-zelenih ali vijolično-rumeni-zelenih kontrastih.

Ilustratorski vrh Andreja Trobenarja predstavljajo ilustracije za *Kitajski basni* (Pisarnice 1986), za *Waitapu* Joža Horvata (Sinji galeb, 1986, Levstikova nagrada 1987) in za *Avstrijske pravljice* (Zlata knjiga 1987). Vse so slikane v tehniki avtorjeve prane tempere. Prav z njo dosega slikar izjemno svetlobno vibriranje in stopnjuje ekspresivnost upodobi-
teu.

Ilustracije v *Kitajskih basnih* so miniaturne, kot čipke učinkujoče ploskovite slike z realistično jasno spoznavnimi živalmi. Iz ilustracij za *Waitapu* veje skrivnostnost, temačna lepota in pretresljiva tragičnost. Slikar postavlja posamezne figure ali skupine figur v skopo naznačeno prostorsko sceno. Ko naslika morje z vzhajajočim mesecem na nebu, slika izgublja oprijemljivost, polna je lepote nedoumljive Narave.

Za *Avstrijske pravljice* je Andrej Trobenar ustvaril petnajst velikih podob v prani temperi, kombinirani s perorisbo, ki so v knjigi reproducirane preko dveh strani. To so samostojne slike, ki bi lahko živele tudi neodvisno od literarne predloge. Poleg duha pravljic, ki se mu pridružujejo številni simboli, je v slikah veskozi čutiti umetnikovo prisotnost, njegovo dojemljivost za strukturne labirinte prostora, ki jih bele lise le še bolj poudarjajo. Prostori v prostorih, slike v slikah, vznemirljiva dvojnost med perorisbo s tušem na beli podlagi in zadimljeno temino tempere, dvojnost risanih in slikanih figur v prostoru, njihova premaknjenost iz 'osi', lebdenje figur v prostoru, v vse smeri zvrnjena perspektiva, detalji v slikah, to je nekaj slogovnih značilnosti podob, ki figuram pravljic dodajajo zavest človeka dvajsetega stoletja.

Bolj kot v drugih Trobenarjevih delih je v *Avstrijskih pravljicah* opazen vpliv sodobnega filma, gledališča, stripa, fotografije. Morda lahko sklenemo z mislijo, da nam ilustra-

cije k *Avstrijskim pravljicam* ne govore samo o starih pravljичnih vsebinah, temveč nam s sugestivno in moderno, raziskujočo in intuitivno likovno govorico posredujejo svobodo in stiske sodobnega človeka. Tako je sporočilnost njegovih podob dvojna. Ena, ki je s svojo pripovednostjo in magičnostjo dojemljiva otrokom, in druga, ki na neki drugi ravni zavesti govori tudi odraslim.

Knjige

1. *Lahkoverni srnjaček. Kitajske živalske pravljice*. Prevedla Maja Lavrač. Ljubljana, Mladinska knjiga 1985 (Čebelica 276).
2. *Odarpi Egigvov sin*. Alina in Czeslaw Centkiewicz. Ljubljana, Mladinska knjiga 1985 (Sinji galeb).
3. *Pavji rep. Kitajske basni*. Izbrala, iz kitajščine prevedla in spremno besedo napisala Maja Lavrač. Ljubljana, Mladinska knjiga 1986 (Pisanice).
4. *Čarovnik iz Oza*. Lyman F. Baum. Ljubljana, Mladinska knjiga 1986 (Zlata knjiga).
5. *Waitapu*. Joža Horvat. Ljubljana, Mladinska knjiga 1986 (Sinji galeb).
6. *Mali srpan*. Herman Hesse. Ljubljana, Mladinska knjiga 1987 (Odisej).
7. *Avstrijske pravljice*. Izbral in uredil Karl Haiding. Ljubljana, Mladinska knjiga 1987 (Zlata knjiga).
8. *Slap po letenju*. Ivo Zorman. Ljubljana, Prešernova družba 1987.
9. *Padma, mala plesalka*. Tibor Sekelj. Ljubljana, Mladinska knjiga 1988 (Pisanice).
10. *Škorček norček*. Jože Snoj. Ljubljana, Mladinska knjiga 1988 (Deteljica).
11. *Alfanhui*. Rafael Sanchez Ferlosio. Ljubljana, Mladinska knjiga 1989 (Odisej).
12. *Steklena vrtnica*. Oli Elčin. Ljubljana, Mladinska knjiga 1990 (Čebelica 316).
13. *Zakleta hiška*. Jože Snoj. Ljubljana, Mladinska knjiga 1990 (Velike slikanice).
14. *Turkemenska pravljica. Modro jabolko*. Prevod Marko Uršič. Ljubljana, Mladinska knjiga.
15. *Tibetanci*. Stanislav Pešič. Ljubljana, Mladinska knjiga.

Zusammenfassung

Andrej Trobentar ist eine Persönlichkeit des Malers, der seinen künstlerischen Ausdruck aus der Offenheit zu den breitesten künstlerischen Strömungen des Modernismus und Postmodernismus erbaut. Seine Illustrierungsart hat eine besondere Stelle in dem qualitätsbetreffenden slowenischen Kreis der Illustratoren, vor allem wegen eines Innovationsprozesses beim Gebrauch der Temperafarbe und wegen eines komplexen künstlerischen Ausdrucks, der zugleich, wenn er eine umgreifende Geschichte durch die souverän beherrschende Zeichnung abbildet, auch ein geistliches Reichtum der Märchenwelt und seine Symbolik mit Abstraktheit der Linien, Striche, Figuren, sowie Farben schildert.

Trobentars Illustrierungopus (er illustriert seit 1985) umfaßt 13 Kinder – und Jugendbücher, sowie zahlreiche Illustrationen, die im Druck aus der Jugendzeit ausgegeben worden sind.

Ilustracija Andreja Trobentara iz knjige Waitapu